

Η οικογένεια και ο ρόλος της στην πρόληψη της εξάρτησης ουσιών

Όπως γνωρίζουμε σήμερα, η κατάχρηση και εξάρτηση από ψυχοδραστικές ουσίες είναι ένα φαινόμενο περίπλοκο και πολυπαραγοντικό. Μεταξύ άλλων, βασικό ρόλο παίζει η οικογένεια, τόσο στην πρόληψη της εκδήλωσης του όσο και στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή του.

Το υλικό, οικονομικό, ψυχικό και κοινωνικό κόστος από την κατάχρηση-εξάρτηση είναι τεράστιο και η πρώτη κοινωνική μονάδα που το χρεώνεται είναι η οικογένεια του χρήστη. Η ίδια όμως οικογένεια έχει συντελέσει με την συμπεριφορά της, τουλάχιστον στην διαίωσίση του.

Όπως γνωρίζουν όλοι όσοι δουλεύουν στον τομέα της ψυχικής υγείας, δεν υπάρχουν συνταγές, "μαγικές" λύσεις και οδηγίες για την σωστή ανατροφή και το μεγάλωμα των παιδιών ή για την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Όμως εδώ βρίσκεται και ο πυρήνας της πρόληψης. Οι μελλοντικοί χρήστες είναι οι σημερινοί μαθητές του Δημοτικού. Η πρόληψη είναι ένας πολύ ευαίσθητος χώρος που πολλά και λέγονται και γράφονται, αλλά ελάχιστα γίνονται.

Η οικογένεια, στο ρεύμα των ταχύτερων κοινωνικών και πολιτισμικών αλλαγών, έχει αποδυναμωθεί και πολλούς από τους χθεσινούς ρόλους της τους έχουν αναλάβει άλλες κοινωνικές δομές: παιδικοί σταθμοί, πολιτιστικά κέντρα, γηροκομεία, συνταξιοδοτικά προγράμματα κλπ.

Σήμερα καλείται να κινηθεί λειτουργώντας σαν ένα υποστηρικτικό πλαίσιο (υλικό, ηθικό, συναισθηματικό) που παρέχει δυνατότητες για ανάπτυξη προσωπικής ταυτότητας, εκπαίδευση σε κοινωνικούς ρόλους, υποστήριξη της δημιουργικότητας και των πρωτοβουλιών κάθε μέλους της και τέλος στην προετοιμασία και σταδιακή ανάληψη ευθυνών.

Καλείται να καλλιεργήσει στα μέλη της το αίσθημα του "ανήκει" και το αίσθημα της μοναδικότητας και της ιδιαιτερότητας καθενός ξεχωριστά.

Τα χθεσινά γονεϊκά μοντέλα σήμερα είναι ετεροχρονισμένα και αναποτελεσματικά. Το παιδί εγγράφει και μιμείται ότι βλέπει πολύ περισσότερο απ' ό,τι ακούει. Μήπως βλέπει γονείς που παίρνουν ή δίνουν με ευκολία φάρμακα; Γονείς που πιστεύουν ότι σε κάθε δυσκολία είναι καλό να καταφεύγουμε σε "εύκολες" λύσεις (φυγή, αλκοόλ, χάπια); Γονείς που καπνίζουν πολύ ή πίνουν τακτικά (για να ... "πάνε τα φαρμάκια κάτω"); Γονείς που οι προσδοκίες τους για το παιδί μόνο ρεαλιστικές δεν είναι; Γονείς που ζουν χωρίς να τηρούν τις αξίες που οι ίδιοι συμβουλεύουν;

Γονείς που δεν βάζουν όρια στο παιδί ή που οι μεταξύ τους εντάσεις εκτονώνονται στο παιδί; Γονείς που αν διαφωνούν, είναι απρόθυμοι να καταλήξουν σε αποδεκτές λύσεις, χωρίς να πληγώσουν ο ένας τον άλλο;

Γονείς που δεν είναι συνεπείς στην τήρηση της ιεραρχίας και του ρόλου κάθε μέλους, τόσο μεταξύ των γενεών, όσο και μεταξύ του ζευγαριού; Γονείς που δεν έχουν συμφιλιωθεί με τις προηγούμενες γενιές καταγωγής τους;

Γονείς που προσπαθούν να καλύψουν τις ανάγκες τους μέσω του παιδιού, θυσιάζοντας τις δικές τους ανάγκες και προτεραιότητες, εξαρτώμενοι τελικά απ' αυτό αντί σταδιακά να το εκπαιδεύσουν να παίρνει τις ευθύνες που αντιστοιχούν στην χρονολογική και ψυχοκοινωνική του ηλικία;

Η ιδανική οικογένεια όπως και η κοινωνία "χωρίς ναρκωτικά", προς το παρόν φαίνεται ουτοπία ή όραμα.

Για την πρόληψη όμως της εξάρτησης είναι μια πυξίδα ζωής που οδηγεί σε αλλαγή, μεγάλωμα, ανανέωση, ανθρωπιά, εξέλιξη - δηλαδή σε πορεία επώδυνη αλλά και ελπιδοφόρα, αισιόδοξη.

Στο χέρι του καθενός μας είναι να προσπαθήσει. ΣΗΜΕΡΑ!